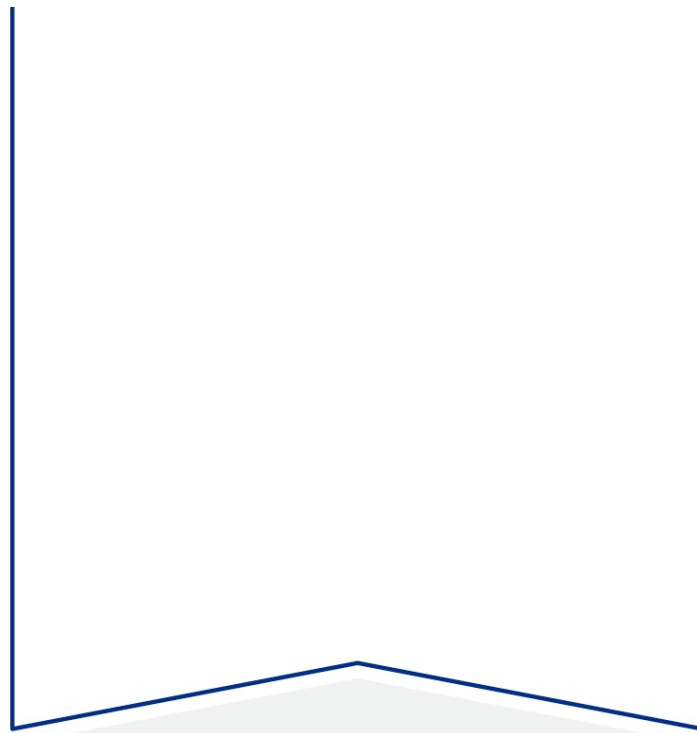
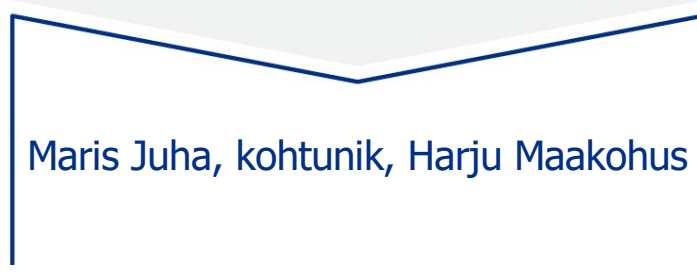

A stylized icon of an open book, represented by two vertical lines and a central V-shape at the bottom, all in dark blue.

Vastutustundliku laenamise kohustuse täitmine – vaade kohtuniku töölauale

A stylized icon of an open book, represented by two vertical lines and a central V-shape at the bottom, all in dark blue.

Maris Juha, kohtunik, Harju Maakohus

Näide 1. Vastutustundliku laenamise kohustuse täitmise kohta hagi:

„Krediitdivõimelisuse hindamise protsessis tegi krediidiandja päringud Maksehäireregistritesse. Krediiditaotluse esitamise ajal kehtivaid ega varasemaid maksehäireid polnud. Esialgne võlausaldaja on kostja sissetulekuid kontrollinud Maksu- ja Tolliametilt: `verified_monthly income` 877,23, `verified_income_periods` 6. Kostja varalise seisundi, regulaarse sissetuleku ja teiste varaliste kohustuste kohta omandas krediidiandja teabe muuhulgas taotluses: igakuised sissetulekud 1200 eurot, igakuised kohustused 0 eurot. Hageja leiab, et on seega tõendanud, et on kogutud ja kontrollitud (sh analüüsinud teavet enne krediidilepingu sõlmimist,) kostja majandusliku seisu, s.o sissetulekute, vara ja kohustuste kohta. Arvestades hagi aluseks oleva laenulepingu laenusummat, osamakse suurust ning lepinguga kaasnevaid kohustusi tervikuna, oli võetud kohustuse täitmine kostjale jõukohane. Kostja puhul oli tegemist piisava sissetulekuga inimesega ehk usaldusväärse laenuvõtjaga, kes on seega võimeline lepingulisi kohustusi raskuseteta täitma.“

Näide 2. „Laenuandja sai Pensioniregistri päringust teada, et kostja igakuine keskmine sissetulek oli 611,99 eurot. Väljaminekuteks oli kostja märkinud 0,00 eurot (hagi lisa 6). Lepingu igakuiseks osamakseks kujunes 93,37 eurot. Laenuandja on arvestanud kõik kostja kulud ning teada saanud, et kostjale jääb raha reservi vähemalt 518,62 eurot (611,99-93,37). Krediitdivõimelisuse hindamise protsessis tegi esialgne võlausaldaja päringud Maksehäireregistritesse. Krediiditaotluse esitamise ajal kehtivaid ega varasemaid maksehäireid polnud (hagi lisa 7).“

Seejuures on hageja esitanud kostja poolt väidetavalt esitatud laenutaotluse, kus sissetulekuks on märgitud 2000 eurot. Maksehäireregistri päring on laenu andmise järgsest ajast.

Näide 3. Hagi:

„Kostja deklareeris laenutaotluses oma sissetulekuks 1200 eurot ja kohustusteks 85 eurot. Samuti esitati hagejale kostja pangakonto väljavõte, mille analüüsi tulemusel selgus, et kostja igakuiseks sissetulekuks on 1072,41 eurot ja igakuisteks kohustusteks on 85 eurot.

Hageja on arvestanud kostja elamiskuludeks 321 eurot. Samuti nähtus pangakonto väljavõttelt, et kostjal puudusid kulutused hasartmängudele. Laenutaotluse esitamise ajal puudusid avalikustatud maksehäired.

Igakuiselt jäi kostjale vaba raha muude kulutuste tarbeks 589,22 eurot.“

Mida teeksite, kas võiks teha tagaseljaotsuse üksnes hagle tuginedes, eeldades hageja väidete õigsust?

Näide 3 jätk. Tõenditest nähtub:

Hageja esitatud krediiditoimiku faili lehel „Bank Statement details“ on hageja ise kostja konto väljavõtte alusel esile toonud, et 2022. a oktoobris sai kostja senisest töökohast (XX OÜ) lõpparve. Hageja esitatud kostja konto väljavõttest nähtub, et novembris oli kostja sissetulekuks Töötukassast saadud töötutoetus 84.78 eurot.

Et kostja üüris eluruumi, nähtub Tallinna linna poolt kostjale antud eluruumi üüri toetusest (ka on Tallinna linn maksnud kostjale toimetulekutoetust).

Teises samalaadses asjas kohus küsis hagejalt: Esitatud konto väljavõttest nähtub, et isiku töösuhe on lõppenud enne krediitide võtmist. Kas isikult uuriti selle kohta, st mis on isiku edasised väljavaated sissetuleku teenimiseks?

Hageja vastas: „Juhul kui laenutaotleja annab võimaluse pangakonto väljavõtte analüüsiks, ehk kui laenutaotleja annab selleks vastava nõusoleku, siis süsteem hindab lepingu sõlmimisele eelnevat 4 kuud (lepingu sõlmimise kuu arvestusse ei lähe). Eelneval 4 kuul oli võlgnikul püsiv sissetulek ning selle pinnalt on ka krediidiotsused tehtud. Süsteem ei analüüsi iga rida sisuliselt, süsteem hindab igasuguse sissetuleku olemasolu. Samas juhin tähelepanu, et ei ole keelatud krediidilepinguid sõlmida ka töötu isikuga ning ka tarbija ise peab vastutama selle eest, et suudab võetud finantskohustusi ja sõlmitud lepinguid täita. Samuti ei saa krediidiandja vastutada kui lepingu kehtivuse perioodil tarbija nt töö kaotab või mingil muul põhjusel makseraskustesse satub, kuna seda on võimatu ette näha. Krediidi andmisel ja võtmisel on riskid olemuslikud ja teatud ulatuses vältimatud, mistõttu ka parim ülesnäidatud hoolsus ei pruugi tuua tarbijale positiivset tulemust, samuti tarbija hilisem makseraskustesse sattumine ei kvalifitseeru vaikimisi krediidiandja või -vahendaja hooletuseks.“

Näide 4. Hagi: „Kostja teavitas enda sissetulekuteks 600 eurot kuus (lisa 9 – laenu taotlus). Kostja arvelduskonto alusel nähtus Kostja viimase kuu sissetulekuteks õppetoetus 220 eurot (lisa 10). Oma kohustuste suuruseks teavitas Kostja 0 eurot (Lisa 9, „user profile expenditure monthly“ ehk igakuised väljaminekud“). Kostja teavitas oma muude kogumis mõistlikult hinnatavaid regulaarseteks majapidamiskuludele määraks 100 eurot (Lisa 9, „user montly living expenses“ ehk igakuised väljaminekud“).“

Järeelmaksuga sai 1315-eurose telefoni soetada tudeng, kes sai ühe korra vajaduspõhist õppetoetust 220 eurot, tööl ei käinud

Näide 5.

Inimene elab munitsipaalkorteris (Raadiku 8 aadress oli esitatud kõigile krediidiandjatele). Sissetulek oli töövõimetoetus 417 eurot + sotsiaaltoetus 42 eurot. Laenu andsid: TFBank (makse kuus 50 eurot), Esto AS (makse kuus 50 eurot), uuesti Esto AS, makse kuus 99 eurot (intressimäär 39,9% aastas), seejärel Bondora 4 laenu. Konto väljavõttelt oli näha, et igakuiselt kulus kuus mähkmeteale ca 90 eurot (Inkotuba). Teadmata on, palju pidi munitsipaalkorteri eest maksma.

Näide 6. Hagi:

„Krediidiandja kontrollis Kostja esitatud teavet laenutaotlusel esitatud andmete, avalike andmebaaside ning kostja arvelduskonto väljavõtte alusel. Kostja teavitas enda sissetulekuteks 1900 eurot kuus. Pangakonto väljavõtte kohaselt oli kostja keskmine sissetulek 2810.95 EUR. Krediidiandja tuvastas kliendi sissetulekud, võttes arvesse Maksu- ja Tolliametilt (2446.59 EUR) ja arvelduskonto väljavõttelt (2810.95 EUR) saadud info. Oma finantskohustuste suuruseks teavitas Kostja 300 eurot. Kogutud info analüüsimisel ja krediidiandja väljatöötatud automatiseeritud metoodika tulemusel jõudis krediidiandja järeldusele, et klient on krediidivõimeline. Krediidiandja ei tuvastanud täiendavaid kohustusi esitatud andmete ja registriandmete osas, päringute vastused Maksehäireregistrist ja Taust.ee-st ei kuvanud krediidisaaaja kehtivaid maksehäireid või täitmata kohustusi. Vaba tagasimaksega leping on toode, kus otseselt igakuiseid kuumakseid ei ole, klient tasub intressi vastavalt kasutatud limiidile.

Krediidiandja sõlmis krediidilimiidi lepingu, limiidiga 2000 eurot, intressimääraga 38,9%, KKM 55,67%.“

Tõendites: **Laenud**

	01.07.21 - 31.07.21	
	Kreedit	Deebet
Banks		-846.25
Inbank AS		-581.63
Coop Finants		-264.62
Others	1260.00	-1588.70
IPF Digital Estonia	15.00	-130.43
Placet Group		-226.91
Bondora		-225.00
Holm Bank		-170.08
Ühisraha OÜ		-245.33
Ferratum Bank		-250.00
Omaraha		-325.00
Bestcredit		-15.95
Monefit Estonia	790.00	
Bigbank	455.00	

Analüüs

	07.2021
gambling	-5175.50
income	2732.00
expenses	-2434.95

Juba oli 7 laenu, kuus 15x lotopiletid,
sularaha sisse-välja, eraisikutevahelised ük-d

Näide 7

veebuar		
01.02.23 ARAXES 10312 TALLINN	-5,8	
07.02.23 ARAXES 10312 TALLINN	-1,45	
08.02.23 ARAXES 10312 TALLINN	-2,9	
09.02.23 ARAXES 10312 TALLINN	-2,9	
12.02.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-10,16	
11.02.23 ARAXES 10312 TALLINN	-2,9	
13.02.23 ARAXES 10312 TALLINN	-2,9	
14.02.23 ARAXES 10312 TALLINN	-2,9	
15.02.23 ARAXES 10312 TALLINN	-2,9	
16.02.23 ARAXES 10312 TALLINN	-2,9	
21.02.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-13,25	
22.02.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-8,65	
23.02.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-5,56	
24.02.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-5,56	
24.02.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-5,56	
26.02.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-7,26	
24.02.23 ARAXES OY 10615 T	-3,1	
27.02.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-7,56	
26.02.23 ARAXES 10312 TALLINN	-2,9	
28.02.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-4,17	
27.02.23 REGALIA KAUPPLUS 10614	-1,39	

märts		
01.03.23 ARAXES 10312 TALLINN	-2,9	
02.03.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-3,09	
03.03.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-7,26	
02.03.23 ARAXES 10312 TALLINN	-4,35	
05.03.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-15,1	
05.03.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-13,4	
06.03.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-8,77	
03.03.23 ARAXES 10312 TALLINN	-7,5	
07.03.23 ARAXES 10312 TALLINN	-2,9	
08.03.23 ARAXES 10312 TALLINN	-2,9	
10.03.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-10,2	
10.03.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-4,17	
09.03.23 ARAXES 10312 TALLINN	-2,9	
10.03.23 ARAXES 10312 TALLINN	-2,9	
15.03.23 ARAXES 10312 TALLINN	-7,5	
17.03.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-13,3	
17.03.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-10,2	
16.03.23 ARAXES 10312 TALLINN	-2,9	
18.03.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-5,56	
18.03.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-10,2	
17.03.23 ARAXES 10312 TALLINN	-7,5	
20.03.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-5,56	
20.03.23 ARAXES 10312 TALLINN	-2,9	
21.03.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-10,2	
22.03.23 CITYALKO\SOPRUSE SPT	-13,3	

Kokkuvõttes – laenu saab, tuleb vaid küsida.

Saab psühhiaatriaiglas olles

Saab kasiinos mahamängimiseks ja joomiseks

Saab, kuigi juba on 7 laenuandjat andnud 10 laenu

Ei pea töökohta olema

Võib püsivalt igakuiselt sissetulekust 2x rohkem kulutada

